

Cele mai frumoase LECTURI

ANTOLOGIE DE TEXTE LITERARE

Clasa a II-a

*În conformitate cu programa
Ministerului Educației și Cercetării*

Emil Gârleanu

Sărăcuțul	5
Cucoșul	7
Musafirul	9
Voinicul	11
Gâza	12
Puișorii	15
Căprioara.....	18

Ion Creangă

Amintiri din copilărie (I)	20
Prostia omenească.....	43
Povestea unui om leneș	48
Fata babei și fata moșneagului	51

Vasile Alecsandri

Bradul.....	60
Dimineața.....	62
Concertul în luncă.....	63
Peneș Curcanul.....	66

George Coșbuc

Iarna pe uliță	73
Cântec	78
Mureșul și Oltul	80
Albina și păianjenul	82

Nicolae Labiș

Vara	84
Iarna	85

Petre Ispirescu

Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte ...	86
Sarea în bucate	99

Ion Agârbiceanu

Ciocârlia.....	109
----------------	-----

Cezar Petrescu

Fram, ursul polar.....	125
------------------------	-----

Ioan Slavici

Spaima zmeilor	138
Doi feți cu stea în frunte.....	149

Mihai Eminescu

Revedere	163
Ce te legeni	165
Sara pe deal	166
Cu penetul ca sideful... ..	167
Borta vântului.....	168

George Topârceanu

Cântec	172
Aeroplanul.....	173
Rapsodii de primăvară.....	174

Elena Farago

Bondarul leneș	177
Motanul pedepsit.....	178

Șt. O. Iosif

Revedere	179
Furtuna	180
De ziua mea.....	182

Sărăcuțul

S-a iscat un vârtej ca din senin. S-a înșurubat în pământ, apoi a pornit-o, tehui, peste câmp, curți și livezi, luând cu el tot ce găsea mai ușor în cale. Și dacă de pe jos fura flori, pene și hârtii, de pe-o ramură luă un cărăbuș, un cărăbuș mititel, castaniu, cu aripile fragede, cu ochișorii ca două neghiniți. Cărăbuș de primăvară. Când l-a luat vârtejul pe sus, și-a strâns și el piciorușele și a văzut că poate zbura și fără să dea din aripi.

Vârtejul și-a făcut gustul și-n mijlocul unui drum de țară, lângă o curte, s-a înțepenit o clipă ca un sfredel, apoi s-a topit deodată, lăsând tot ce luase, baltă, la pământ. Iar cărăbușul căzu pe o bucățică de hârtie albă și rămase acolo, amețit. Când s-a trezit, privi împrejur: un drum prăfuit. Și din capătul drumului, țațoș, cu pieptul în platoșă, cu pintenii arcuiți, venea un cucoș. „Ia! Scap de unul, și dau peste altul, își zise cărăbușul; ăsta mă-nghite!“ Cucoșul s-a apropiat, s-a uitat cu un ochi la cărăbuș și a trecut mândru înainte. „Am scăpat!“, gândi cu bucurie cărăbușul, și se întoarse să privească după cucoș. Atunci încremeni de spaimă. Din celălalt capăt al drumului sosea un curcan. Cărăbușul se făcu mai mic decât era, ținându-și sufletul: „Acuma chiar

LIBRIS We know books

c-am pătit-o!". Când ajunsese curcanul în dreptul cocoșului, se înroți, își roși măgelele și își dădu capul pe spate; iar cocoșul scoase pieptul și mai în afară, se înalță în picioare și forfecă aripile de câteva ori în pământ: își dădeau binețe. Cucoșul s-a dus, curcanul se feri parcă să nu calce cărăbușul când îl ajunsese, și acesta, bietul, răsuflă: „Bine c-am avut noroc!“ Dar, deodată, de după gard, sări, mare, cu coada rotundă cât soarele la răsărit, un păun. Paserea se legănă o clipă, apoi își strânse coada și zbură în drum. „De ăsta nu mai scap!“, crezu cărăbușul. Păunul s-a apropiat, l-a răsturnat cu ciocul pe spate, apoi iar l-a întors cum îl găsisese și, lăsându-l, își văzu de dmm. Cărăbușului nu-i venea să-și creadă ochilor că mai e în viață. Dar uite: colo e drumul, sub el hârtia, pe dreapta gardul – trăiește. Ia să zboare acum, cât putea mai repede, de-acolo, pe vreo creangă de copac. Să-și încerce aripile. Și le desfăcu. În clipa aceea un pui de sturz, mai mărișor ceva decât o nucă, zbură spre el. „Ei! De așa paseri mici, mai de seama mea, mi-i drag și mie“, gândi cărăbușul, pregătindu-se chiar să dea sturzului „ziua bună“. Dar sturzul se lăsă lângă bucățica de hârtie, deschise pliscul, apucă cu lăcomie cărăbușul și: hap! hap! mai să se înece, îl înghiți.

Sărăcuțul cărăbuș!

De pe gard, o vrabie, care văzuse multe în viața ei, își așezase pușorii în rând, să privească, de cum zărise cărăbușul jos. Și acum își lua zborul într-alt loc strigându-și după dânsa odraslele cari duceau în minte o învățătură mai mult.

În nucul stufos din marginea ogrăzii, găinile, cocoțate de cu sară pe crengi, dorm duse cu capul subt aripă, împrăștiate, care mai sus, care mai jos, cum le-a fost mai pe plac și le-a venit mai la socoteală. La o parte, așa, să le poată vedea pe toate, sculat cu noaptea în cap, stă cucoșul - Pașa, cum îi zic toți ai casei - rotofeii, îmbrăcat în pene, cu creasta lăsată, ștregărește, pe o ureche. Cu gâtul întins, cu ochii încă cețoși de somn, privește. E poet. Sufletul lui, deși războinic, e mai avântat spre frumos decât al curcanilor cari se umflă într-atât, de par niște burdufuri, când sunt seci, ca niște gogoși; decât al tuturor gânsacilor, cari se plimbă pe apă și fac pe visătorii, dar în cap n-au minte nici măcar cât un grăunte; ori decât al rătoilor cari, cu cât sunt mai fuduli, cu atât umblă mai legănați; și chiar decât al păunilor mândri în port, dar cu glasul, între paseri, ca al măgarului între dobitoace. El e poet! E cel dintâi care se minunează de frumusețile firii, și fără părere de rău își rupe totdeauna din somn numai să vadă cum răsare soarele. De aceea dânsul acum privește, pe când toți ai casei dorm.

Mijește de ziuă. Departe, în zare, se deslușește, ușoară, dunga de lumină a zorilor; întâi e ca o dâră de zăpadă, apoi, încetul cu încetul, se preface într-un întins de apă care-și înalță o margine tot mai sus, prelingându-se pe cer, ca sorbită de o putere a văzduhului. Pe urmă, oglinda aburită de până acum pare că răsfrânge un foc depărtat, se face lucie, poala cerului

prinde ființă parcă și lumina începe să se cearnă peste pământ, ușoară, ca un colb de argint. Departe, cine știe unde, se văd dealurile, mai încoace câmpul, aproape satul și, chiar în față, își desface stâlpii din umbră casa de la cealaltă margine a ogrăzii. Aerul se înfioară; cocoșul răsuflă fericit, apoi își udă pliscul în mărghitarul de rouă de pe frunza cea mai apropiată. Lumina încremenește o clipă.

Cucoșul își caută cu ochii tovarășele, le zărește și în gândul lui le judecă pe toate. La stânga, ici, doarme Sura, nadoleanca; băbătia, tot lângă el și numai lângă el; a scos cinci rânduri de pui până acum și mai face pe tinerica; uf! tare l-a mai plictisit. Colo, mai jos, Țigancă, sora Surei; ceva mai tânără, dar tot o poamă: amândouă gălcevitoare foc. În dreapta, la rând, pe crengi deosebite: Roșcata, Bogheta și Cucueta; bune fete, dar prea își scoteau ochii de la el, și prea i se țineau de urmă. Cel puțin Berca, de pe creanga cea mai de jos, văzuse că n-are încotro și-l lăsă în pace. Dar unde-i Puica? Asta, da, îi era dragă ca ochii din cap. Puica e o americană albă ca laptele, puțin mai răsărită decât un ou și cu un cucui mai mare decât ea întreagă; îi place cum merge înfiptă, cu capul țațoș, tremurându-și uneori moțul, ca și cum i-ar fi atras luarea aminte: „Ghidi! Ghidi!”. Dar unde-i? Atunci un foșnet ușor de aripi îl făcu să ridice ochii; drept deasupra lui, Puica, șireată, întinsese gâtul și, pe când celelalte visau încă, ștregărița, îl sărută de „bună-dimineața”.

Și în aceeași vreme, într-o scăpărare orbitoare, din fundul zării, cele dintâi două raze ale soarelui se topiră în ochii celor doi îndrăgostiți. Cucușul își înfoie

penele și rămase așa, minunat, în fața răsăritului care ardea în pară. Peste câteva clipe privi peste găinile care dormeau și zise Puicii: „Ce frumusețe dumnezeiască, dragă! Și proastele astea dorm“. Apoi plănui o ghidușie: făcu Puicii cu ochiul, dându-i să înțeleagă că le-o pregătește el. Se ridică în picioare, bătu din pinteni, își fâlfâi aripele ca două steaguri și, întinzându-și gâtul, cu gândul într-adins să le facă să tresară, buimace, din somn, trâmbiță din gușă voiniceste:

– Cu-cu-ri-guuu!...

Musafirul

În lungul câmpiei arse, pustii, se înalță doar un singur pâlc de sălcii ce ocrotesc, sub umbra deasă a crengilor despletite, un izvor din care și ele își sug viața. Izvorul curge subțire, întinzând în față, ca pe o năframă, o baltă mică, pe care, uneori, o împunge, ca un ac de aur, câte o rază de soare.

În frunzișul sălciilor acestora se strâng stoluri întregi de paseri, de stau ziulica întreagă să se adăpostească de căldura cotropitoare. Privighetori, scatii, măcălendri, sticleți, floreni, câte și mai câte alte neamuri de zburătoare, toate își găsesc aici sălașul. E un ciripit, un piruit, spre seară, de te crezi în rai. Nimeni altcineva nu calcă subțire acest umbrar singuratic. Și paserile trăiesc ca în împărăția lor...

Azi o zi înăbușitoare. E în iulie. Aerul undulează, pare că-i răsuflul pământului ostenit de alergătura lui prin haos. Paserile se cobor pe fiecare clipă să ia în gură câte o picătură de apă din izvorul rece, care se prelinge, argintiu, în ciuda arșiței.

Din pricina dogoarei, mlaștinile sunt uscate peste tot. Și bietul viețuitor se topea; amețit de căldură, o luă într-un noroc înainte, încotro l-o duce soarta. Și, când se credea pierdut, zări cu ochii lui mici, roșii, fără de gene, cu ochii lui îngropați în grăsimea capului, pâlcul ademenitor de sălcii. Îndată și-a îndreptat râtul spre ele, cum își îndreaptă luntrea botul spre țarm, și o porni într-acolo. Când a ajuns și a dat de baltă, se repezi, nebun de bucurie, gonind paserile, care zburară înfricoșate. Se afundă, până la urechi, în baltă, apoi închise ochii, răsuflând cu poftă aerul răcoritor. O libelulă sosi, zburând zglobie și, crezând că deasupra apei e o floare, se lăsă, ușoară, pe râtul trandafiriu. O înfiorare dulce, nespus de plăcută, gâdili sufletul musafirului pentru întâia dată în viața lui și, fericit la culme, prinse a guița lung și ascuțit. Libelula, văzând că se înșelase, zbură, înfricoșată. Iar paserile ascultară zgomotul acesta, apoi, toate, într-un gând, împânziră, care încotro, largul câmpiei încropite.

L-a dus ciobanul de urechi, ca pe-un biet măgar ce era. I-a pus o pocladă, pe pocladă șaua de lemn, și i-a strâns chinga bine, căci aveau să meargă la târg. Apoi a-nceput să-i îngrămădească pe spate: o sarică - a ciobanului; două lăvicere - ale stăpânului; patru tivgi cu lapte, câte două de fiecare parte, să se cumpănească; opt sedile cu brânză - patru și patru; iar deasupra, moț, cei doi băieți ai stăpânului, veniți la stână din ajun, spate la spate, să nu-și scoată ochii. Dar pe când ciobanul, ștergându-și sudoarea cu dosul mâinii, de pe frunte, aducea poclada să o puie pe sârmanul dobitoc, un purice sări de pe mânica ciobanului pe spinarea măgarului și-și făcu un locușor sub o încrețitură a poclăzii, tocmai cât îi trebuia să fie la largul lui. „*O să stau la umbră*“, gândea puricele, iar ciobanul încărca mereu. Cât era de mic puricele, ce loc prindea? Iar greutatea care îndoia genunchii măgarului cum putea să-l apese?

Și-au pornit la drum, și-au mers zi de vară prin arșița lui cuptor. Curgeau nădușelile de pe cioban; băieții stăpânului se muiaseră; iar măgarul de-abia pășea. Au trecut pe unde au trecut și, spre seară, au ajuns la un târg și-au poposit în ograda stăpânului. Iar puricele, simțind c-au ajuns la capăt, se strecură binișor, binișor, și hop! deodată, sare sprinten și odihnit pe mânica ciobanului.

Când dădu însă cu ochii de spinarea măgarului și văzu ce clădărie stătuse deasupra lui, rămase

încremenit: „Măi, greutatea asta am dus-o eu în spate! Până acum n-am știut că-s așa voinic!“. Și privea cu mulțumire cum descărca ciobanul pe măgar. Iar când omul dete toate lucrurile jos, măgarul rămase cu urechile pleoștite, cu genunchii îndoșiți. Iar puricele zise, mâniat, în sine: „Uitați-vă ce mămăligă de dobitoc! Eu nu-s nici cât urechea lui, și nu mă plâng de câte am dus în spate, și el, fiindcă m-a purtat până aici, mai să cadă în bot! Ia stai să-l înviorez puțin!“ Și așa zicând, sări drept pe botul măgarului, de-l pișcă până la sânge.

Măgarul tresări, dete dintr-un picior și vărsă o tigvă cu lapte. Iar ciobanul îi așternu pe spate câteva bețe, să se-nvețe minte altădată.

Gâza

Calul suia, din greu, dealul. Nădușise. Muștele îl necajeau, iar zăbala îi ardea gura. Dădea mereu din cap să-și lărgească dârlogii, până ce călărețul îi lăsă cu totul slobozi. Acum mergea cu capul în pământ, cu coama împrăștiată în tot lungul gâtului, cu buza de jos spânzurând, cu mijlocul frânt. De sus cădeau întruna razele soarelui ce-i străbăteau prin păr și-i beșicau pielea. Dealul se urca rotunjit, ca un sân, iar marginile lui se prăvăleau repezi, scufundate, acoperite de alunșuri. Unde și unde, câte un stejar se ridica din fundul prăpastiei, deodată, mânios parcă, dar vârful lui rămânea mai jos de înălțimea șoselei, albe, ca un drum de

moară, înecată de colb la cea mai mică adiere de vânt.

Calul se opri câteva clipe, suflă puternic, apoi o smucitură a frâului îl sili iar să pornească. În sfârșit, mai făcu cei câțiva pași de ajuns în vârful dealului. Calul ridică puțin capul. Drumul se întindea neted, scoborând prin mijlocul pădurii care începea să se arate mai deasă, mai bătrână. Tocmai în fund, târgul sticlea în soare, crucea bisericii străpungea seninul, în razele soarelui părea că pâlpaie și dânsa ca o flacăra. Un vântuleț răcoros îi înfășura gâtul și crupa ca într-o pânză udă. Își încordă mușchii și-o luă în trap. Deodată, răsărită ca din pământ, o trăsură trasă de doi cai mari, negri, zbură pe lângă dânsul. Calul de-abia putu să prindă scânteierea țintelor de argint în care erau bătute hamurile. Trecerea celor doi telegari îi dădu și mai mare putere.

Apoi târgul se arată din ce în ce, și calul, care mai venise o dată, întrezări parcă grajdul mic unde îl așteptase, atunci, ieslele cu fânul proaspăt. Era răcoare, nu se găsea măcar o ferestruică prin care să străbată căldura cât de cât. Și în fața lui i se păru că se ridică deodată, în fund, o iesle mare-mare, în care un cal, doi, o sută, mănâncă strașnic din iarba coaptă, și că pentru dânsul e un locușor mic deoparte. O să încapă tocmai bine.

Lovitura unei vergi îl făcu să tresară. Până la târg nu mai era mult. Vântul iar se curmase, pădurea pe margini stătea încremenită, arsă. Cei din urmă copaci rămaseră în urmă; la dreapta și la stânga, câmpul, acoperit mai tot de lumânărică, se întindea departe, până în poalele munților întunecați. O smucitură a dârlogului din dreapta îl îndemnă să ocolească fără

întârziere, trecu șanțul pe o podișcă ce se îndoi sub greutatea lui; poticni, simți călărețul prăvălindu-i-se până peste gât; o ploaie de lovituri îl făcu să-și ia seama la mers. Câmpul parcă îl mai învioră. Târgul rămăsese în urmă, la stânga; mergeau aiurea. Vedenia cu ieslea se șterse, cele dintâi căsuțe acoperite cu stuh, ale satului, se împrăstiau printre îngrăditurile de nuiele. Câțiva purcei fugiră, guițând, din drum; un câine se luă după el, lătrând amarnic; o femeie se întorcea de la fântână cu o tigră plină cu apă pe umăr. La poarta țarinei stătură. Stăpânul său se scoborî, deschise poarta, căci jitarul lipsea, nu mai încălecă, îi aruncă dârlogii peste oblâncul șaii de-i încordă gâtul, și porni pe jos. În mijlocul satului, lângă biserică, se opri. Ajunsese la crâșmă. Pe lavițe, femei, moșnegi și câțiva copilandri stau cu pieptul peste masă, cu capul sprijinit de mână, cu ulcelele dinainte.

Stăpânul îl duse din dos, lângă un gard, și-i legă dârlogii de un par.

Calul rămase singur. Întoarse capul după stăpânul care plecase grăbit. Pripriejur niciun fir de iarbă, de fân, nimic; niciun jgheab cu apă. Dincolo de gard, o mulțime de poloboace pline cu huștile borșului vărsat din ele. Din altă parte venea miros de oțet. Spre crâșmă se auzeau glasurile celor ce beau. În cătina de alături vrăbiile îl asurzeau.

Frânt de drum, înecat în colb, plecă în jos capul.

Deodată un zumzet ușor îi lovi auzul, și în aceeași vreme un fior îl furnică în tot trupul. O găză mică, obosită să mai zboare aiurea, îi nimeri într-o nară. Calul se pregăti să sufle, s-o gonească, dar fără veste un